

Nr 88.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ersättning åt värnpliktige O. L. Forsbergs änka och minderåriga barn; given Stockholms slott den 11 februari 1921.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

C. G. Hammarskjöld.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 februari 1921.

Närvarande:

Statsministern friherre DE GEER, ministern för utrikes ärendena greve WRANGEL, statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST, BERGQVIST, HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, TAMM, HANSSON.

Departementschefen, statsrådet Hammarskjöld anförde härefter:

Uti §§ 1, 4 och 12 av förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring — §§ 4 och 12 enligt deras ursprungliga lydelse — stadgas följande:

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 1 saml. 77 häft. (Nr 88.)

1 §.

Inträffar under militärtjänstgöring i fred olycksfall, så att tjänstgörande värnpliktig, volontär vid hären eller någon, som tillhör flottans eller kustartilleriets stammanskap, varder skadad, eller bliver person, som nu nämnts, skadad under tjänstgöring i krig, utgiver staten ersättning enligt de i denna förordning stadgade grunder.

Dylik ersättning utgiver staten jämväl, om sjukdom med därav följande skada yppas under eller efter slutad militärtjänstgöring och tjänstgöringen skäligen kan antagas hava till sjukdomen bidragit.

4 §.

Ersättning enligt denna förordning utgives:

1:o) om skadan medfört väsentlig nedsättning av den skadades arbetsförmåga under mera än tre dagar, en krona femtio öre i sjukhjälp för varje överskjutande dag, varunder den skadade icke varit i åtnjutande av underhåll och vård genom militär myndighets försorg, intill dess den skadade blivit från sådan nedsättning av arbetsförmågan återställd eller skadan medfört för framtiden bestående förlust eller minskning av arbetsförmågan eller döden inträtt;

2:o) om skadan medfört för framtiden bestående förlust eller minskning av arbetsförmågan, en årlig livränta i förra fallet å fyrahundrafemtio kronor och i senare fallet å det lägre belopp, som svarar emot arbetsförmågans minskning, räknat från och med dagen, efter det den skadade upphört att åtnjuta såväl underhåll och vård genom militär myndighets försorg som innehavande avlöning av statsmedel, eller från den senare tidpunkt, då skadan medfört för framtiden bestående förlust eller minskning av arbetsförmågan; dock att livränta icke skall utgå i de fall, där ej arbetsförmågan blivit nedsatt med minst en tiondedel;

3:o) om skadan medfört döden inom två år från olycksfallet eller från det sjukdomen blev känd,

a) begravningshjälp med sjuttiofem kronor,

b) till änka, när äktenskapet slutits före den tidpunkt då skadan uppkom, en årlig livränta av etthundraåttio kronor från dödsfallet så länge hon lever ogift, och till minderårigt barn, som fötts före sagda tidpunkt eller födes därefter i ett förut slutet äktenskap, en årlig livränta av nittio kronor från dödsfallet, till dess det uppnått femton års ålder; dock att där livräntor till efterlevande skulle sammanlagt överstiga fyrahundrafemtio kronor, de skola, i förhållande till vad på en var livräntetagare belöper, till detta belopp nedsättas, så länge anledningen till dylik nedsättning fortfar,

samt, därest den avlidne icke efterlämnat änka eller barn men fader, moder eller minderåriga syskon, som varit av hans arbete för sitt uppehälle huvudsakligen beroende,

c) till fader eller moder eller, om bägge leva, till dem gemensamt en årlig livränta av etthundraåttio kronor från dödsfallet och till varje minderårigt syskon en årlig livränta av nittio kronor från dödsfallet, till dess det uppnått femton års ålder; dock att, där livräntor till efterlevande skulle sammanlagt överstiga

fyrhundrafemtio kronor, de skola, i förhållande till vad på en var livräntetagare belöper, till detta belopp nedsättas, så länge anledningen till dylik nedsättning fortfar.

12 §.

Göres ej framställning om ersättning i anledning av skada inom två år efter det skadan yppades eller, där fråga är om ersättning i anledning av dödsfall, från det döden inträdde, vare rätten till ersättning förverkad.

I nyss återgivna stadganden hava genom förordning den 4 juni 1920 vissa ändringar vidtagits, nämligen, bland annat, dels så tillvida, att därest skadan medfört döden, begravningshjälp och livränta utgivas, även om dödsfallet inträffat senare än två år efter det skadan yppades, dels ock i så måtto, att den i § 12 angivna preskriptionstid förlängts till tre år och löper från det för värnpliktig tjänstgöringen samt för volontär vid hären och för den, som tillhör flottans eller kustartilleriets stammanskap, anställningen upphörde eller från den senare tidpunkt, då skadan yppades, eller, där fråga är om ersättning i anledning av dödsfall, från det döden inträdde; allt dock allenast under förutsättning att skadan uppkommit efter ingången av år 1919.

Ifrågavarande ersättning utgår från den i § 46 mom. 1 värnpliktslagen omförmälda invalid- och pensionsfond.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd, den 27 december 1919 dagtecknad skrift har värnpliktige O. L. Forsbergs änka Ida Karolina Forsberg, född Sehlin, anhållit att komma i åtnjutande av understöd för sig och sina minderåriga barn.

Ansökan av
Ida Karolina
Forsberg,
född Sehlin.

Av handlingarna i ärendet framgår, bland annat, att värnpliktige Forsberg, vilken inryckt till krigstjänstgöring vid Västerbottens regemente den 8 januari 1917, den 15 i samma månad under tjänstgöring vid Riksgränsen visat tydliga tecken till sinnesförvirring; att han till följd härav den 24 i samma månad blivit hemförlovad; att han därefter tidtals varit arbetsför, men att hans arbetsförmåga periodvis varit nedsatt till följd av oro, förföljelsemani och dylikt; samt att han natten mellan den 6 och 7 december 1919 i sinnessjukt tillstånd tagit sig av daga.

Enligt intyg av vederbörande kommunalnämndsordförande befinner sig Forsbergs familj i fattiga omständigheter.

Ansökningen har tillstyrkts av chefen för sjätte arméfördelningen.

Yttrande
av chefen för
sjätte armé-
fördelningen.

Yttrande
av riks-
försäkrings-
anstalten.

Riksförsäkringsanstalten, som den 7 juni 1920 avgivit infortrat yttrande i ärendet, har anfört följande:

I § 12 av förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, stadgades med avseende å preskription av ersättning, som enligt förordningen tillkomme värnpliktig, vilken under militärtjänstgöring ådragit sig sjukdom, att, därest framställning om dylik ersättning ej gjordes inom två år efter det skadan yppats, rätten till ersättning skulle vara förverkad.

För att dödsfallsersättning skulle utgå till efterlevande åt värnpliktig, vilken avlidit till följd av sjukdom, som åsamkats under militärtjänstgöring, funnes vidare i § 4 av förordningen såsom förutsättning stadgat, att skadan medfört döden inom två år från det sjukdomen blev känd.

Såvitt de till riksförsäkringsanstalten överlämnade handlingarna i ärendet samt därstädes förda diarier utvisade, hade någon framställning om ersättning på grund av Forsbergs sjukdom och död icke blivit gjord före avgivandet av nu förevarande ansökan, vilken vore dagtecknad den 27 december 1919.

På grund härav kunde i detta fall någon ersättning icke utgå vare sig jämlikt § 4 mom. 1 och 2 av ifrågavarande förordning såsom sjukhjälp eller livränta för den tid efter Forsbergs hemförloving, varunder hans arbetsförmåga varit nedsatt med minst en tiondel, eller jämlikt § 4 mom. 3 a) och b) såsom begravningshjälp och livränta åt Forsbergs efterlevande.

Riksförsäkringsanstalten, som i ärendet inhämtat yttrande från sin överläkare, hade emellertid med ledning av detsamma ävensom ett av överläkaren medicine doktorn Olof Kinberg i ärendet avgivet utlåtande funnit Forsbergs militärtjänstgöring skäligen kunna antagas hava bidragit till dennes sinnessjukdom; och skulle således i förevarande fall, därest ersättningsanspråket icke varit preskriberat, ersättning hava utgått dels jämlikt § 4 mom. 1 och 2 av ovan nämnda förordning, dels ock enligt § 4 mom. 3 a) och b) av samma förordning.

I anledning härav ville riksförsäkringsanstalten erinra om att i det förslag till lag om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, som av riksförsäkringsanstalten med biträde av utsedda sakkunniga avgivits den 30 december 1918, upptagits en till tre år förlängd preskriptionstid beträffande ersättning åt den skadade, ävensom att sagda förslag icke innehölle någon bestämmelse, att ersättning i anledning av dödsfall skulle utgå endast för så vitt dödsfallet inträffat inom viss tid efter det skadan yppats. Motsvarande jämkningar i gäl-

lande preskriptionsbestämmelser hade föreslagits jämväl i proposition nr 208 till 1920 års riksdag angående ändrad lydelse av 4 och 12 §§ av förenämnda förordning.

Då med tillämpning av de sålunda föreslagna preskriptionsbestämmelserna å nu förevarande fall ersättning enligt förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, skulle hava utgått, syntes det riks försäkringsanstalten vara med billigheten överensstämmande att, i enlighet med vad förut i liknande fall skett, åt änkan Forsberg och makarna Forsbergs minderåriga barn utverkades ersättning jämlikt grunderna för nämnda förordning.

I den 3 augusti 1920 avgivet utlåtande i ämnet hava arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse såsom sin åsikt uttalat, att ersättning av statsmedel i anledning av Forsbergs under militärtjänstgöring ådragna sjukdom och sedermera timade död, enligt grunderna för förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, syntes böra tillerkännas hans änka och efterlevande barn, ehuru framställning därom icke gjorts inom föreskriven tid. Då emellertid arméförvaltningen icke hade under sin förvaltning andra medel till bestridande av utgifter av ifrågavarande slag än bevaringsmanskapets invalid- och pensionsfond, från vilken fond ersättning enligt nämnda förordning den 18 juni 1909 skolat till Forsbergs änka utgå, därest framställning därom gjorts inom föreskriven tid, och avvikelse från bestämmelserna i sagda av Kungl. Maj:t med riksdagen givna förordning icke torde kunna ske utan riksdagens medgivande, syntes, i händelse av gillande utav departementets och sjukvårdsstyrelsens ovan uttalade åsikt, proposition böra framläggas för riksdagen om medgivande att, utan hinder därav att framställning om ersättning icke gjorts inom två år efter det sjukdomen konstaterades, till änkan Forsberg från bevaringsmanskapets invalid- och pensionsfond utbetala den ersättning, vartill riks försäkringsanstalten funne henne jämlikt ovan angivna grunder vara berättigad.

Yttrande
av armé-
förvaltningens
civila departe-
ment och
sjukvårdssty-
relse.

Såsom framgår av vad inledningsvis anförts, hava de av riks försäkringsanstalten avsedda ändringarna i ifrågavarande bestämmelser kommit till stånd genom förordningen den 4 juni 1920.

Med hänsyn till vad i ärendet förekommit, finner jag starka billighets- skäl tala för att värnpliktige Forsbergs änka och minderåriga barn må komma i åtnjutande av den ersättning, vartill de skulle hava varit för-

Departements-
chefen.

fattningsenligt berättigade, därest Forsberg avlidit inom två år efter det sjukdomen blev känd. Att i vidsträcktare mån tillstyrka dispens från givna bestämmelser finner jag däremot icke lämpligt.

Jag får alltså hemställa, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva,

att till den i följd av sjukdom, ådragen under militärtjänstgöring, avlidne värnpliktige Ö. L. Forsbergs änka Ida Karolina Forsberg, född Sehlin, och makarnas minderåriga barn må — utan hinder därav, att Forsberg avlidit efter utgången av den tid av två år från det sjukdomen blev känd, som angivits i § 4 av förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, sådant detta författningsrum ursprungligen lydde — från bevaringsmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill de enligt grunderna för nämnda förordning kunna anses berättigade.

Till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skulle avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Erik von Horn.